

Jaarbericht 2017

Financiële positie ABP is verbeterd, pensioenvooruitzichten blijven gelijk

Hoofdpunten:

- Actuele dekkingsgraad steeg in 2017 van 96,7% naar 104,4%
- Beleidsdekkingsgraad steeg afgelopen jaar met bijna 10%-punt naar 101,5%
- Beleggingsrendement over 2017: 7,6% (+€28,7 miljard)
- Verplichtingen blijven hoog door lage rente

Heerlen/Amsterdam, 25 januari 2018. **De financiële situatie van het fonds verbeterde in 2017, de dekkingsgraden stegen. Het bereikte niveau is niet voldoende om pensioenen van deelnemers te verhogen. De dekkingsgraden stegen vooral door een rendement van 7,6% op beleggingen. Over 2017 werd €27 miljard toegevoegd aan het vermogen, dat einde jaar €409 miljard bedroeg. 2017 was ook het jaar waarin sociale partners, gesteund door fondsen als ABP, flink sleutelden aan een nieuw pensioenstelsel, nog zonder concreet resultaat.**

Voorzitter Corien Wortmann-Kool: "Het gaat beter met de Nederlandse economie, veel mensen gaan er wat op vooruit. Dat geldt helaas niet voor onze deelnemers: de pensioenvooruitzichten bleven gelijk. ABP kende een goed beleggingsjaar, het vermogen groeide met €27 miljard. Maar de verplichtingen bleven ook erg hoog door aanhoudend lage rente. Waarschijnlijk kunnen we de pensioenen de komende vijf jaar niet of nauwelijks verhogen. Dat komt omdat we in het huidige stelsel een buffer van €100 miljard moeten opbouwen voordat we aan volledige indexatie kunnen gaan denken. De kans op verlaging van de pensioenen is voor de korte termijn, 2018 en 2019, heel klein. Maar voor de middellange termijn blijft de kans op verlaging aanwezig. Alhoewel de financiële positie van ABP verbeterde, blijft modernisering van het pensioenstelsel belangrijk. Omdat de arbeidsmarkt is veranderd, deelnemers andere wensen hebben en het huidige stelsel erg renteafhankelijk is. Ik hoop van harte dat politiek en sociale partners de komende maanden duidelijkheid geven over dat vernieuwde stelsel."

Ontwikkelingen in financiële positie in 2017

In het jaar 2017 is de financiële positie van ABP verbeterd. In alle kwartalen vertoonden de dekkingsgraden een opgaande lijn. De actuele dekkingsgraad steeg gedurende het jaar met 7,7%-punt naar 104,4%. De beleidsdekkingsgraad steeg met bijna 10%-punt naar 101,5%. De dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen beschikbaar vermogen en de waarde van de verplichtingen (alle pensioenen die ABP nu en in de toekomst moet uitkeren).

De verbeterde financiële positie van ABP is vooral te danken aan het beleggingsrendement van 7,6% (+€28,7 miljard). Het vierde kwartaal leverde daaraan een flinke bijdrage met een rendement van 3,6% (€14,1 miljard). Over het jaar bezien droegen vooral de aandelenportefeuille en vastgoed bij aan het rendement. Een aantal beleggingscategorieën liet in 2017 een negatief rendement zien. De sterke positie van de euro ten opzichte van andere valuta zoals de dollar speelde hier een belangrijke rol in. De bescherming tegen valutarisico's leverde een plus op. (Zie bijlage 2)

Het beschikbaar vermogen is in 2017 gestegen naar €409 miljard.

De waarde van de verplichtingen nam in 2017 licht af met €3 miljard. Maar relatief gezien bleef de waarde van de verplichtingen hoog in 2017 door een aanhoudend lage rente.

Vooruitblik: kans op verlaging/verhoging pensioenen

De beleidsdekkingsgraad stond eind december 2017 op 101,5%. Deze dekkingsgraad (het twaalfmaandsvoortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkingsgraden) bepaalt of de pensioenen verhoogd (geïndexeerd) mogen worden. Deelnemers van ABP moeten er rekening mee houden dat met de huidige stand verhoging van pensioen de komende vijf jaar niet of nauwelijks aan de orde zal zijn. Gedeeltelijke indexatie mag bij een beleidsdekkingsgraad van 110% of hoger. Vanaf 128% mag ABP volledig indexeren. De kans dat ABP de pensioenen in 2018 en 2019 moet verlagen is inmiddels zeer klein geworden. Voor volgende jaren blijft de kans aanwezig. Als de beleidsdekkingsgraad tot en met 2020 (voor een aaneengesloten periode van vijf jaar) onder het vereiste niveau van 104,2% blijft, zal ABP de pensioenen moeten verlagen. Waardeoverdrachten zijn in het vierde kwartaal, door verbetering van de dekkingsgraad (boven de 100%), weer hervat.

Vooruitblik beleggingen

Er is wereldwijd sprake van economische groei, in alle regio's. Kijkend naar het consumenten- en producentenvertrouwen en de investeringsbereidheid is de verwachting dat de groei op een hoog niveau zal blijven. Voor beleggers betekent deze opleving dat men zich voorlopig minder zorgen maakt over de structurele risico's zoals het schuldenniveau van ontwikkelde economieën, de kredietgroei in China of de Europese integratie. De verwachting is dat in 2018 het beleid van centrale banken in combinatie met de inflatieverwachting de belangrijkste thema's zullen zijn. Een onverwachte toename van de inflatie kan ertoe leiden dat centrale banken hun monetair beleid sneller normaliseren.

Modernisering stelsel gewenst, zorgvuldigheid geboden

Voor een robuust en goed pensioen voor huidige en toekomstige deelnemers is verandering van het stelsel nodig, meent ABP. De arbeidsmarkt is veranderd, wensen en persoonlijke situaties van deelnemers veranderen. Het huidige stelsel is ingewikkeld en ondersteunt de veranderingen bij onze deelnemers te weinig. Het stelsel mist een heldere relatie tussen premie, rendement en pensioen. ABP heeft zich stelselmatig voorstander getoond van Persoonlijk Pensioen met Bescherming: meer inzicht, meer maatwerk en meer keuzes, maar wel met voldoende ruimte voor effectieve, collectieve risicodeling en fiscale mogelijkheden. De overgang naar de nieuwe situatie moet uiteraard zorgvuldig gebeuren. Het fonds heeft daarom in het afgelopen jaar meegedacht en meegerekend met sociale partners.

Kerncijfers	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017
Beleidsdekkingsgraad (%)	91,7	94,0	96,3	99,3	101,5
Dekkingsgraad (%)	96,7	99,8	101,3	103,3	104,4
Beschikbaar vermogen (€ mld.)*	382	389	389	396	409
Verplichtingen (€ miljard)	395	390	383	383	392
Rekenrente (%)	1,3	1,4	1,5	1,6	1,5

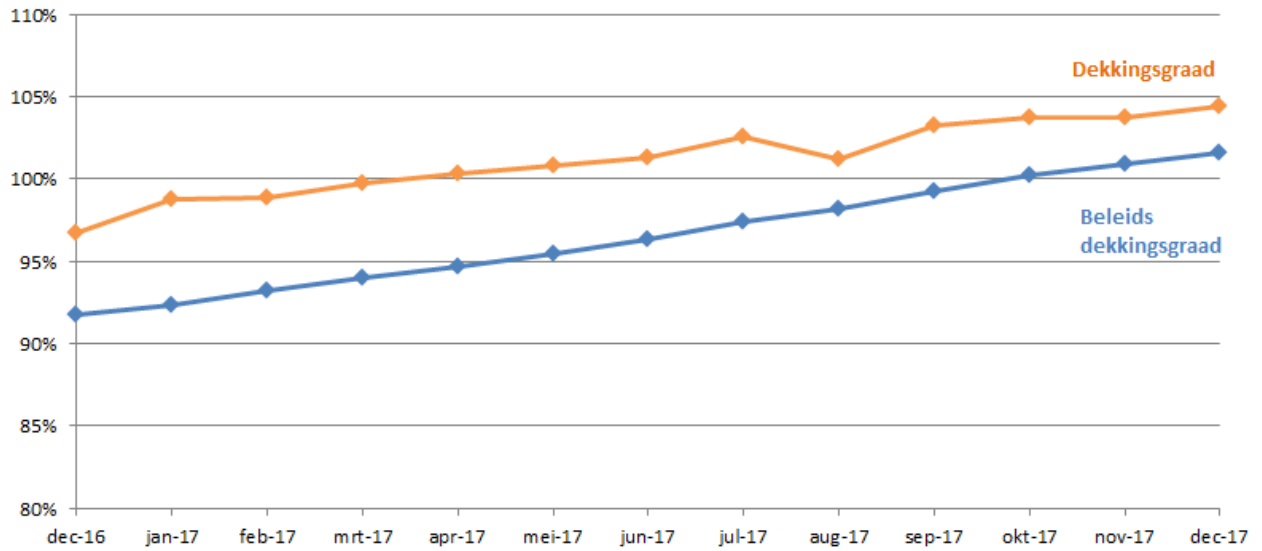
* de belangrijkste redenen voor verandering van het beschikbaar vermogen zijn behaald beleggingsrendement, premies en uitkeringen.

Profiel

Stichting Pensioenfonds ABP (ABP) is het bedrijfstakpensioenfonds voor werkgevers en werknemers van overheids- en onderwijsinstellingen in Nederland. ABP heeft 2,9 miljoen deelnemers en €409 miljard (per 31 december 2017) aan vermogen beschikbaar.

Bijlage 1:

Ontwikkeling dekkingsgraden per maandeinde

Bijlage 2:
Samenstelling en rendement beleggingsportefeuille

Rendementen zijn voor valutahedge, er kan sprake zijn van afrondingsverschillen

Q4-2017	Gewicht in %	Q4 2017		t/m Q4 2017		2016	
		Rendement in %	Rendement in mld €	Rendement in %	Rendement in mld €	Rendement in %	Rendement in mld €
Vastrentende Waarden Nominaal	36,8	0,8	1,1	-0,2	-0,3	5,5	8,0
Staatsobligaties	5,4	0,4	0,1	0,3	0,1	2,6	1,3
Langlopende Staatsobligaties	7,0	1,8	0,5	1,2	0,4	7,9	0,5
Bedrijfsobligaties	13,4	0,1	0,1	-2,2	-1,2	6,6	3,2
Obligaties opkomende landen	2,8	-0,8	-0,1	-1,0	-0,1	14,9	1,3
Inflatie gerelateerde obligaties	8,2	1,8	0,6	1,5	0,5	5,1	1,6
Aandelen	35,3	4,4	6,3	12,3	16,0	12,1	14,2
Aandelen ontwikkelde landen	26,5	3,9	4,1	8,7	8,7	10,9	9,8
Aandelen opkomende landen	8,7	6,0	2,2	23,0	7,4	15,1	4,5
Alternatieve beleggingen	16,5	4,4	2,9	0,1	0,1	12,5	7,4
Private Equity	4,7	6,9	1,3	9,7	1,7	14,8	2,5
Grondstoffen	4,4	7,5	1,3	-4,9	-0,7	16,8	2,4
Opportunity Fund	0,4	1,9	-	-12,6	-0,3	5,0	0,1
Infrastructuur	2,7	3,2	0,3	8,3	0,8	13,0	1,0
Hedge fondsen	4,4	-0,2	-	-7,5	-1,5	7,9	1,4
Vastgoed	9,8	3,4	1,3	3,4	1,3	8,4	3,0
Vastgoed	9,8	3,4	1,3	3,4	1,3	8,4	3,0
Portefeuille rendement (voor overlay)	98,3	3,0	11,6	4,5	17,1	9,4	32,7
Overlay *	1,7	0,6	2,5	3,1	11,6	0,1	0,3
Rente- en inflatiehedge *		0,3	1,0	-0,4	-1,4	1,3	4,4
Valutahedge *		0,4	1,4	3,4	12,9	-1,3	-4,7
Cash en overig *		-	0,1	-	0,1	0,2	0,6
Totaal	100,0	3,6	14,1	7,6	28,7	9,5	33,0

* contributie aan totaal rendement